

Означення. Прикладка як різновид означення

ВИКОНАЙТЕ ВПРАВИ

Вправа 1. Спишіть речення, підкресліть у них другорядні члени. (2б.)

1. Жити чесно, трудитися для людей вчили його і вдома, і в школі (Д. Бедзик). 2. Сади були як справжнє диво (І. Нечуй-Левицький). 3. По обіді ми подалися пішки до книгарні (В. Діброва). 4. Бажання співати не полишало його.

Вправа 2. Спишіть речення, вставляючи на місці крапок пропущені букви. Визначте в реченнях означення та підкресліть їх. Визначте, якими частинами мови вони виражені. (3 б.)

1. Запізніле бабине літо ткало свої х..мерні візерунки. 2. Його прозоре павутиння чіплялося за посіріле ст..бло пол..ну. 3. Над в..сняним полем буйний віт..р віє. Молодий хазяїн пше..ниченьку сіє. 4. Ой виорю я ниву ш..рокую та посію хмелю в..сокого. 5. Як нароблю пива соло..кого, то зб..ру родину в..ликую. 6. І наймен...ший волос свою тінь кидає.

Вправа 3. Запишіть словосполучення, розподіляючи їх у дві колонки залежно від того, яке в них означення: I — узгоджене, II — неузгоджене. (2б.)

Інший випадок, п'ятий день, шафа для книг, зелений масив, марна спроба, написаний лист, хлопець в окулярах, статечна поведінка, сніг із дощем, одяг захисного кольору, гілка дерева, щира правда, шапка набакир, сила вітру, тихий звук, червоний олівець, гарний хлопець, наказ вийти.

Узгоджене означення
означення

Неузгоджене

Занотуйте

Прикладкою називається означення, виражене іменником, яке дає предметові другу назву:

- Вказує на професію, рід занять, національність, вік.
- Виступає власними назвами міст, сіл, річок тощо.
- Відповідає на питання **який?**

Наприклад: *З лісу на прогалину виходить дядько Лев і небіж його Лукаш (Л. Українка).*

Прикладки бувають **непоширені**, тобто виражені одним словом, і **поширені** — виражені кількома словами (*Я передплачую газету «Голос України»*). Якщо прикладка і означуване слово — загальні іменники, не пояснювані іншими словами, то вони пишуться через дефіс (*Десь-не-десь лежали на землі дуби-великани... (О. Кобилянська)*).

Правопис непоширених прикладок

(опрацюйте матеріал за підручником та заповніть таблицю)

ЧЕРЕЗ ДЕФІС

ОКРЕМО

В ЛАПКАХ

Вправа 4. Запишіть складні слова у три колонки: 1) пишуться через дефіс; 2) пишуться окремо, 3) пишуться в лапках. Зверніть увагу, деякі слова є власними назвами. (2б.)

Поема (енеїда), газета (вечірній київ), санаторій (україна), повість (дорогою ціною), косметична фірма (амріта), вірш (сон), бухгалтер (спеціаліст), станція метро (київська), дунай (ріка), футболіст (динамівець), автобус (інтурист), шоколад (світоч), кіт (мурчик), лікар (епідеміолог), богатир (хлопець), трава (звіробій), місто (Луцьк), случ (ріка), рослина (чорнобиль).

Вправа 108 (3 б.)

I. Запишіть словосполучення у дві колонки, знімаючи ризик: а) ті, що пишемо через дефіс; б) ті, що пишемо окремо. Поясніть написання.

Риба/карась, ворон/птаха, вітер/пустун, квітка/ромашка, нарцис/квітка, дуб/дерево, Дніпро/ріка, ріка/Дніпро, Полтава/місто, поет/початківець, журнал/«Київ», льотчик/Онищенко, Онищенко/льотчик, льон/довгунець, трава/звіробій, жар/птиця, сніжинки/пушинки, деревій/трава, одуд/птаха, птах/одуд, зима/лихоманка, мати/Катерина, Катерина/мати, батько/чабан, твір/опис, жук/короїд, рута/м'ята, ріка/Роставиця, безхатко/пес

II. З одним словом кожної колонки (на вибір) складіть і запишіть складні речення.